

М.В. Бурцева,
випускниця аспірантури
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

ВПЛИВ ІММІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЗМІНИ У ДЕМОГРАФІЧНОМУ СКЛАДІ НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ (1945-2012)

У статті здійснено короткий огляд характерних для різних періодів особливостей впливу канадської імміграційної політики на суспільство. Головним чином, увагу зосереджено на ролі офіційної політики Канади з питань переселенців як фактору росту населення цієї країни. Визначено історичні етапи, для котрих був притаманним перехід від другорядної ролі міграційних процесів у зростанні канадського суспільства до першочерговості цього фактору.

Ключові слова: Канада, імміграційна політика, природний приріст, чиста міграція.

The Impact of Immigration Policy on Changes in Demographic Composition of Canadian Population (1945-2012)

The text provides a brief overview of the specific impact of Canadian immigration policy on society that was typical for different periods. The main attention was paid on the role of Canadian official immigration policy as the factor of state's population growth. The historic periods for which was typical the transition from the secondary role of migration processes in the growth of Canadian society to the priority of this factor were identified.

Key words: Canada, immigration policy, natural increase, migratory increase.

Імміграційні процеси у Канаді в різні часи більшою чи меншою мірою накладали свій відбиток на демографічний склад населення цієї держави. Протягом періоду, котрий тривав із 1945 до 2012 рр., федеральним урядом було здійснено чимало кроків у напрямку перегляду та оновлення політики з питань переселенців. Порівняльний аналіз темпів

та факторів росту населення Канади у зазначені роки надають змогу простежити вплив запроваджених імміграційних змін на суспільство.

У післявоєнні десятиліття канадський уряд поступово, та почасти дуже неоднозначно і суперечливо, запроваджував окремі кроки зі спрощення певних обмежень для переселенців. Показники приросту населення були представлені статистичними даними загальних канадських переписів 1951-1961 рр. [1, с. 53; 2, с. 184]. Відповідно до цих матеріалів, загальна чисельність суспільства Канади у цей час зросла на 4,228,000 осіб. Серед них природний приріст становив 3,148,000 осіб; імміграція – 1,543,000 осіб; чиста міграція – 1,080,000 осіб. Це свідчить про те, що післявоєнний період відзначився високими темпами зростання населення. Головним фактором впливу на цей процес був післявоєнний високий рівень народжуваності, який забезпечив природний приріст населення Канади у близько 75%. Втім, попри безумовний пріоритет натуральної складової руху населення, урядова діяльність сприяла зростанню показників переселенського руху до Канади. Рівень імміграції у ці роки більше ніж удвічі перевищував рівень еміграції [2, с. 182], що також (хоч і меншою мірою) вплинуло на чисельність жителів країни кленового листка.

Протягом наступного десятиліття було здійснено низку заходів, спрямованих на скасування частини дискримінаційних норм політики щодо переселенців. Так, Правила імміграції (1962), Біла книга з питань імміграції (1966), та запровадження бальної системи (1967) стали значними кроками у напрямку ліквідації расової дискримінації, запровадженні більш об'єктивної системи відбору іммігрантів, та у встановленні пріоритету економічних переселенців. Відтепер, заявників обирали незалежно від походження, громадянства, країни проживання або релігійних переконань. Натомість важливою стала наявність кваліфікації чи досвіду, котрі відповідали потребам канадського суспільства [2, с. 215]. Головним чином ці процеси вплинули на зростання етнічного різноманіття населення Канади. Втім, зазнала впливу і чисельність спільноти, про що свідчать статистичні дані загальнодержавних переписів 1961-1971 рр. Так, кількість канадських мешканців зросла на 3,330,000 осіб. У цьому процесі переважав природний приріст, котрий становив 2,608,000 осіб; імміграція – 1,429,000 осіб; чиста міграція – 722,000 осіб [1, с. 53]. Ця інформація свідчить про збільшення впливу переселенців на процес зростання канадського населення. Щоправда, як і раніше, головним фактором руху населення залишався природний приріст. Від середини 1960-х рр. демографічне зростання уповільнилося через скорочення рівня

народжуваності. Разом з тим, із цього часу почав зростати вплив чистої міграції на показники зростання популяції Канади.

Закон про імміграцію 1976 р. започаткував політику відкритих дверей. Реалізація нового курсу мала відчутний вплив на етнічний склад канадського суспільства. Проте за даними переписів 1976-1986 рр. [1, с. 53] протягом цього часу населення зросло лише на 2,299,000 осіб. Із них природний приріст становив 1,966,000 осіб; імміграція – 1,088,000 осіб; а чиста міграція – 574,000 осіб. Таким чином, статистична інформація цього періоду свідчить про те, що попри значний внесок у етнічне розмаїття, запровадження політики відкритих дверей у сфері імміграції не мало значного впливу як на чисельність переселенців у 1976-1986 рр., так і на процес зростання населення Канади загалом.

Наступне десятиліття стало часом нових змін, хоча протягом першої половини 1990-х, як і у попередні часи, зберігалась перевага натурального руху населення [3]. Втім, вже у другій половині десятиліття співвідношення показників природного приросту та чистої міграції зазнало суттєвих змін [4]. Адже у 1997 р. вперше природний приріст населення Канади становив меншу чисельність (140,092 особи), аніж результати чистої міграції, яка становила 165,616 осіб [5]. Такий вектор розвитку показників був притаманним і в наступні роки, до кінця десятиліття [5]. На такі зміни вплинув процес швидкого зниження народжуваності протягом попередніх десятиліть (початок котрого припав на другу половину 1960-х рр.), а також старіння населення Канади. Зрештою, низький рівень еміграції та розвиток імміграційної політики сприяли переважанню впливу фактору чистої міграції на загальний приріст канадського населення.

У 2000-х рр. ця тенденція зберігалася, адже щорічні результати чистої міграції надалі відчутно переважали рівень природного приросту населення Канади. Так, у 2004 р. механічний рух становив 196,281 особу; в той час як натуральний – 108,933 особи; у 2007 р. показники чистої міграції склали 224,650 осіб проти природного приросту, чисельністю 127,091 особа; у 2010 р. показники тих само факторів становили 268,784 особи супроти 142,235 осіб; насамкінець, станом на 2013 р. зберігалось домінування механічного руху над натуральним, котрі становили 271,874 проти 129,951 [5].

Таким чином, із 1945 р. до 1990-х рр., домінантною складовою зростання чисельності населення Канади був саме природний приріст. У той час як імміграція була другорядним фактором у цьому процесі. Подеколи – значущим, а подеколи – несуттєвим, що значною мірою залежало від політики уряду щодо переселенців. Втім, у другій половині

1990-х рр. роль цих факторів відчутно змінилася, адже у 1997 р. рівень чистої міграції став вирішальним у зростанні населення Канади. У подальші роки продовжився розвиток такої тенденції. З часом це закріпило статус переселенського руху як головного фактору росту демографічного складу канадського суспільства, який характерний для Канади й дотепер.

Використані джерела та література:

1. Statistics Canada. Canada Year Book 1990. A Review of Economic, Social and Political Developments in Canada. Published under the authority of the Minister of Regional Industrial Expansion. Ottawa: Statistics Canada Printing: John Deyell Company, 1989. 23-10 p. Appendices A-1 - F-1.
2. Statistics Canada. Canada Year Book 1967. Official Statistical Annual of the Resources, History, Institutions and Social and Economic Conditions of Canada. Published by Authority of the Honourable Robert H. Winters Minister of Trade and Commerce. Ottawa: Roger Duhamel, F.R.S.C. Queen's Printer and Controller of Stationery, 1967. 1287 p.
3. Population and Dwelling Counts, for Canada, Provinces and Territories, 1991 and 1996 Censuses – 100% Data Population 1996 % Change. Statistics Canada. URL: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/c1996-r1996/4220363-eng.pdf?st=-fPGUdXp>
4. Canada 150: From Confederation to the 2016 Census. Population Size and Growth in Canada: Key Results From the 2016 Census. URL: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/daily-quotidien/170208/dq170208a-eng.htm>
5. Annual Demographic Estimates: Canada, Provinces and Territories. Analysis: Total Population. Source: Statistics Canada, Demography Division. URL: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/91-215-x/2017000/sec1-eng.htm>